

Mr. sc. Kuzman Vujević

Državni ured za reviziju

Područni ured Rijeka

Jadranski trg 1

51000 Rijeka

Mr. sc. Marko Balen

Veleučilište Rijeka

Trpimirova 2

51000 Rijeka

Pregledni članak

UDK: 65.011.44

656.61.061.5

Primljeno: 18. lipnja 2006.

Prihvaćeno: 15. rujna 2006.

POKAZATELJI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA POMORSKOGA PROMETA

Temeljni financijski izvještaji ne daju dovoljno informacija kojima se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja sa stajališta pojedinog čimbenika poslovanja i njihovog ukupnog utjecaja. Za dobre odluke u postizanju boljeg rezultata poslovanja poslužiti će pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. Ovisno o vrsti informacija koju pojedini pokazatelji daju, mogu se razlikovati dvije skupine, i to pokazatelji uspješnosti i pokazatelji stabilnosti poslovanja poduzeća. Osim navedenih pokazatelja u teoriji i praksi spominju se još i pokazatelji aktivnosti.

S obzirom na koristi od pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa za očekivati je da će u prvom redu vlasnici i menadžment prihvatiti i primjenjivati izložene pokazatelje uspješnosti poslovanja poduzeća. Za uspješno poslovanje poduzeća pomorskoga prometa potrebno je da uprava (menadžeri) raspoložu dovoljnim znanjem o gospodarenju povjerenim im resursima, financijskoj politici, financijskim izvještajima te pokazateljima uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa.

Ključne riječi: *ekonomičnost, profitabilnost, investiranje, proizvodnost, likvidnost, zaduženost, prihodi, rashodi, dobit, analiza*

1. UVOD

Poduzeća pomorskoga prometa posluju u konkurentnom i složenom tržišnom okruženju, što menadžerima otežava donošenje ispravnih odluka u cilju povećanja imovine i ukupnog rezultata poslovanja, glavnih odluka kao što

su odluke koje će poduzeću donijeti najveće profite, te kako će organizirati pomorski promet za postizanje najvećeg profita i za koje klijente će se obavljati usluge, a sve u cilju postizanja maksimalnog profita. Kako bi se menadžerima poduzeća pomorskoga prometa olakšalo upravljanje od velike su važnosti financijski pokazatelji uspješnosti i stabilnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. Ovi pokazatelji izračunavaju se na temelju financijskih izvještaja.

Kao problem istraživanja može se odrediti mogućnost iskorištenja pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa te utvrditi njihov utjecaj na optimizaciju poslovanja poduzeća. Potpunom informacijom i saznanjem o važnijim pokazateljima uspješnosti i stabilnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa, njegovi menadžeri mogu izravno utjecati na efikasnost i uspješnost te kontinuitet i razvoj poduzeća pomorskoga prometa.

2. TEORIJSKO ODREĐENJE USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA POMORSKOGA PROMETA

Uspješnost poslovanja može se odrediti s različitih stajališta (ekonomskog, tehničkog pravnog i drugog). Tako se, na primjer s ekonomskog stajališta smatra da je poduzeće pomorskoga prometa ostvarilo cilj svoga poslovanja u najširem smislu riječi ako je ostvarilo povoljan ekonomski uspjeh.

Sa stajališta brodograđevnog inženjera uspješno je obavljen posao ako se sagradi brod izvrsnih tehničkih i tehnoloških svojstava te ako su se pri njihovoj izradi poštivali postojeći normativi utroška sirovina i materijala uz korištenje prikladnih tehnoloških metoda. S mišljenjem brodograđevnog inženjera ne mora se složiti i posada broda, ako su na račun smještajnog konfora posade broda izgrađeni dodatni komercijalni prostori za prijevoz posebnih tereta.

Za ekonomiste nisu u prvom planu interesantne tehničke i tehnološke karakteristike broda osim u onome dijelu koliko utječu na uspjeh poslovanja s ekonomskog stajališta. Za ekonomsku uspješnost poslovanja poduzeća pomorskoga prometa osobito je značajno jesu li izrađeni proizvodi ili izvršene usluge kvalitativno i kvantitativno dovoljne s obzirom na zahtjeve i potrebe komiteta, kupaca, potrošača te s obzirom na kvalitetu i količinu elemenata koji su ulagani u radne procese. Nadalje, da li su sredstva koja su bila na raspolaganju iskorištena racionalno, odnosno da li je poslovanjem ostvaren i najveći mogući iznos za naknadu utrošenih sredstva i za dobit poduzeća. Ekonomska uspješnost poslovanja poduzeća pomorskoga prometa utvrđuje se mjerilima uspješnosti poslovanja koja se primjenjuju pri analizi financijskih izvještaja.

3. KARAKTERISTIKE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Riječ analiza potječe od grčke riječi analysis što znači rastavljanje, rasčlanjenje neke cjeline na njezine sastavne dijelove, dok se ne dođe do njezinih elemenata koji su dalje nedjeljivi.

Analiza financijskih izvještaja najvažniji je dio cjelokupne analize poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. U vrijeme donošenja godišnjih temeljnih financijskih izvještaja javlja se pojačan interes za analizom tih izvještaja. Mnogi korisnici financijskih izvještaja često kažu da iz njih ne mogu ocijeniti bonitet poduzeća pomorskoga prometa i da izvještaji služe samo za zadovoljavanje zakonskih uvjeta. Međutim, na temelju dobre analize može se donijeti mjerodavan sud o bonitetu promatranog poduzeća pomorskoga prometa. Analiza omogućava odgovor na pitanje kako je poduzeće poslovalo u prethodnom razdoblju i kako poboljšati rezultat u narednom razdoblju. Ova analiza predvjet je racionalnog upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća. Poduzeća se osnivaju radi ostvarivanja što veće dobiti. Maksimizacija dobiti predstavlja težnju postizanju što većih prihoda i što manjih rashoda. Iskazana dobit u financijskim izvještajima može znatno odstupati od realnog stanja što je uvjetovano načinima obračuna, odnosno u prikazanim izvještajima mogu biti skriveni veći gubici ili dobiti. O realnosti iskazanih podataka u financijskim izvještajima daju mišljenje revizori. Što je financijski rezultat realnije utvrđen, bit će realnija vrijednost dionica. Zato je nužno primijeniti takav način utvrđivanja svakog dijela prihoda i svakog elementa rashoda koji će dati maksimalno točan obračun, odnosno maksimalno moguć realan financijski rezultat.

Dabise to ostvarilo potrebno je primjenjivati Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde financijskog izvještavanja.

Financijski rezultat pokazuje opći bonitet poslovanja poduzeća pomorskoga prometa, a ocjena o bonitetu najčešće utječe i na vrstu i obujam analize. Analitičar obično na temelju opće spoznaje o poslovanju poduzeća izrađuje svoj redosljed analitičkih postupaka. Financijski rezultat u stanovitom smislu predstavlja inicijalni analitički postupak, odnosno polazište analize poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. Analiza financijskog rezultata se, kao i analiza drugih relevantnih pojava u poduzeću, obavlja za kraće i za duže razdoblje. Analizira se nastanak (formiranje) prihoda i rashoda, odnosno troškova te svih čimbenika koji utječu na veličinu i dinamiku poslovnih segmenata, kao i na financijski rezultat. Za bonitet poslovanja poduzeća pomorskoga prometa zainteresirani su: vlasnik ili vlasnici poduzeća, menadžment, zaposlenici, banke i drugi vjerovnici, država, jedinice lokalne samouprave, i drugi.

Analiza financijskih izvještaja koju interno vrši vlasnik (dioničar) ili vlasnici poduzeća ima dva cilja:

- analizirati stanje imovine, kapitala i obveza poduzeća,

- analizirati prihode i rashode te poslovni rezultat, odnosno dobit poduzeća.

Za analizu stanja imovine, kapitala i obveza poduzeća, podloga je bilanca na određeni dan, dok je za analizu prihoda i rashoda te poslovnog rezultata podloga račun prihoda i rashoda za određeno razdoblje.

Vlasnika (dioničara) ili vlasnike poduzeća pomorskoga prometa posebno interesira analiza ekonomičnosti, proizvodnosti i rentabilnosti.

Menedžment i zaposlenici izvršenom analizom poslovanja saznaju koliko su uspješno upravljali, odnosno radili i što mogu očekivati u raspodjeli rezultata poslovanja, odnosno dobiti poduzeća.

Vjerovnici analizom poslovanja nastoje saznati kreditnu sposobnost poduzeća, posebno za odobrenje kratkoročnih i dugoročnih kredita, odnosno za njihov povrat.

Država, jedinice lokalne samouprave, odnosno porezni organi nastoje analizom financijskih izvještaja utvrditi pravu osnovicu za oporezivanje, jer poduzeća često nastoje dobit koja se oporezuje na razne načine prikazati u manjem iznosu od stvarnoga, odnosno prikriti dio dobiti stvarajući tihe pričuve.

4. VAŽNIJI POKAZATELJI USPJEŠNOSTI I STABILNOSTI POSLOVANJA PODUZEĆA POMORSKOGA PROMETA

Struktura i sadržaj temeljnih financijskih izvještaja predloženih upravi, nadzornom odboru i vlasnicima ne daje dovoljno informacija temeljem kojih se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnog poslovanja sa stajališta pojedinog čimbenika poslovanja i njihovog ukupnog utjecaja. Kako se bez toga ne mogu donositi dobre odluke za postizanje boljeg ukupnog rezultata poslovanja poslužit će pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. Pokazatelje uspješnosti poslovanja potrebno je utvrditi kako bi se dobila informacijska podloga potrebna za donošenje određenih poslovnih odluka.

Ovisno o vrsti informacija koju pojedini pokazatelji daju, mogu se razlikovati dvije skupine i to pokazatelji uspješnosti i pokazatelji stabilnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. Osim navedenih pokazatelja u teoriji i praksi spominju se još i pokazatelji aktivnosti.

Pokazatelji uspješnosti

U ekonomskoj literaturi razmatraju se ova ekonomska mjerila uspješnosti poslovanja poduzeća:

- pokazatelji ekonomičnosti
- pokazatelji profitabilnosti
- pokazatelji investiranja (pokazatelj prinosa ulagačima) i
- pokazatelji proizvodnosti.

Pokazatelji ekonomičnosti

Pod ekonomičnošću se podrazumijeva stupanj štedljivosti u ostvarivanju učinaka, a izražava se odnosom ostvarenih učinaka i utrošenih elemenata radnog procesa ili stavljanjem u odnos outputa i inputa. Pokazatelji ekonomičnosti izražavaju se kroz odnos između ostvarenih učinaka i količine rada, predmeta rada, sredstava za rad i tuđih usluga potrebnih za njihovo ostvarenje. U praksi poduzeća pomorskoga prometa kao i drugih poduzeća pokazatelji ekonomičnosti izražavaju se odnosom ostvarenih prihoda po jedinici rashoda temeljenih na podacima iz računa dobiti i gubitka i nazivaju se koeficijentima.

Ovisno o veličini koeficijenata koji se računskim putem dobiju poslovanje može biti ekonomično, neekonomično ili na granici ekonomičnosti i to:

Ako su ostvareni prihodi veći od rashoda tada je koeficijent veći od 1 ($E > 1$ = poslovanje ekonomično).

Ako su ostvareni rashodi veći od prihoda tada je koeficijent manji od 1 ($E < 1$ = poslovanje neekonomično).

Ako su ostvareni prihodi jednaki rashodima tada je koeficijent ($E = 1$ = poslovanje ekonomično).

Ekonomičnost se ne može mjeriti naturalnim pokazateljima jer se prihodi i rashodi izražavaju vrijednosno, a ne naturalno.

Kod pokazatelja ekonomičnosti važno je napomenuti, da se oni mogu računati za sve aktivnosti kojima su u poduzeću pomorskoga prometa ostvareni prihodi i rashodi (po obračunskoj jedinici ili po pojedinoj brodskoj liniji ili pak po pojedinom brodu).

Primjer:

a) ekonomičnost ukupnog poslovanja = ukupni prihodi / ukupni rashodi

Tablica 1. Ekonomičnost ukupnog poslovanja

Opis	2003.	2004.	2005.
Ukupni prihodi	700.000,00	720.000,00	735.000,00
Ukupni rashodi	670.000,00	665.000,00	672.000,00
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,045	1,083	1,094

Kroz sve tri godine pokazatelj ekonomičnosti veći je od jedan, što znači da poduzeće pomorskoga prometa posluje ekonomično.

b) ekonomičnost brodske linije = ukupni prihodi brodske linije/ukupni rashodi brodske linije

Tablica 2. Ekonomičnost brodske linije

Opis	2003.	2004.	2005.
Ukupni prihodi	300.000,00	330.000,00	355.000,00
Ukupni rashodi	240.000,00	255.000,00	280.000,00
Ekonomičnost brodske linije	1,25	1,29	1,27

Ekonomičnost brodske linije veća je od ekonomičnosti ukupnog poslovanja poduzeća pomorskoga prometa i to u 2003. za 19,62%, u 2004. za 19,11% i u 2005. za 16,09%.

Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti)

Pokazatelji profitabilnosti mjere uspjeh ostvarivanjem zarade poduzeća. Pokazuju veličinu dobiti u odnosu na angažiranu imovinu. Pokazatelji profitabilnosti služe kao mjerilo za donošenje odluke o ocjeni uspješnosti rada uprave. Ekonomski analitičari pokazatelje profitabilnosti (rentabilnosti) koriste kao indikatore upravljačke djelotvornosti, kao mjeru sposobnosti poduzeća za povrat odgovarajućih ulaganja te kao metodu za predviđanje buduće dobiti.

Tablica 3. Pokazatelji profitabilnosti

POKAZATELJI	BROJNIK	NAZIVNIK
Neto profitna marža	Neto dobit + kamate	Ukupni prihod
Bruto profitna marža	Bruto dobit + kamate	Ukupni prihod
Neto rentabilnost imovine	Neto dobit + kamate	Ukupna imovina
Bruto rentabilnost imovine	Bruto dobit + kamate	Ukupna imovina
Rentabilnost vlastitog kapitala	Neto dobit	Vlasnička glavnica

Primjer izračuna rentabilnosti vlastitog kapitala pokazuje naredna tablica.

Tablica 4. Rentabilnost vlastitog kapitala

Opis	2003.	2004.	2005.
Neto dobit	30.000,00	55.000,00	63.000,00
Vlastiti kapital (vlasnička glavnica)	1.000.000,00	1.015.000,00	1.050.000,00
Rentabilnost vlastitog kapitala	3,0%	5,42%	6,0%

Navedeni primjer pokazuje da se neto dobit, vlastiti kapital i rentabilnost vlastitog kapitala tijekom sve tri godine povećavaju, odnosno imaju tendenciju rasta s 3,0% na 6,0%, odnosno na sto jedinica uloženog vlastitog kapitala dobit je 3,00, odnosno 6,00 jedinica. Za ovaj pokazatelj posebno su zainteresirani dioničari pri davanju ocjene o sposobnosti menadžmenta za ostvarivanje visine dobitka. Pokazatelj profitabilnosti pokazuje koliko je poduzeće pomorskoga prometa zaradilo dobiti na svaku kunu koju su dioničari uložili u to poduzeće.

Pokazatelji investiranja (pokazatelj prinosa ulagačima)

Pokazatelji investiranja (pokazatelj prinosa ulagačima) pokazuju mogućnost poduzeća pomorskoga prometa kao investicije. S pomoću pokazatelja investiranja mjeri se uspješnost, odnosno isplativost ulaganja u dionice poduzeća pomorskog prometa. Ova informacija je najznačajnija za investitore (ulagače) i dioničare.

U tablici 5. iskazani su pokazatelji investiranja.

Tablica 5. Pokazatelji investiranja

POKAZATELJI	BROJNIK	NAZIVNIK
Dobit po dionici	Neto dobit	Broj dionica
Dividenda po dionici	Dio dobiti za dividende	Broj dionica
Odnos isplate dividendi	Dividenda po dionici	Dobit po dionici

Dobit po dionici je jedan od najvažnijih pokazatelja za investitore, dioničare poduzeća pomorskoga prometa.

Dividenda po dionici pokazuje koliko je kuna ostvario dioničar od dividende po jednoj dionici. Dioničarima se u pravilu ne isplaćuje cijela neto dobit (dobit nakon podmirenja poreza na dobit), već se po odluci skupštine dioničarima isplaćuje dio dobiti, a dio se zadržava za zakonske pričuve, nove poslovne aktivnosti i druge namjene. Međutim, iznimno se može dogoditi da se

dividenda isplaćuje iz zadržane dobiti ostvarene ranijih godina te isplaćena dobit u tom slučaju može biti veća od ostvarene tekuće dobiti.

Odnos isplate dividendi ukazuje na odnos između isplaćene dividende po dionici i ostvarene dobiti po dionici.

Pokazatelji proizvodnosti

Proizvodnost se definira kao odnos količine učinaka i bilo kojeg elementa koji sudjeluje u procesu proizvodnje. Međutim, pojam proizvodnosti u praksi se primjenjuje samo na mjerenje ljudskog rada. Proizvodnost rada je jedno od mjerila uspješnosti poslovanja koje predočuje učinkovitost rada izraženu odnosom između količine učinaka i količine ljudskog rada upotrijebljenog za njeno ostvarenje. Proizvodnost rada predstavlja u stvari efikasnost korištenja ljudskog rada. Poduzeća pomorskoga prometa trebaju težiti povećanju broj učinaka po jedinici rada ili smanjenju količine rada po jedinici učinaka.

Na temelju podataka iz financijskih izvještaja proizvodnost rada izračunava se na sljedeći način:

- a) proizvodnost rada = ukupan prihod / broj zaposlenih
- b) proizvodnost rada = dobit / broj zaposlenih.

Proizvodnost se mjeri veličinom ukupnog prihoda po zaposlenom te veličinom dobiti po zaposlenom. Pozitivan je trend proizvodnosti rada ako se pokazatelj proizvodnosti povećava. On se može javiti iz dva razloga i to: povećanjem ukupnog prihoda, odnosno dobiti uz isti broj zaposlenih ili ostvarenjem jednakog prihoda i dobiti uz manji broj zaposlenih.

Pokazatelji stabilnosti poslovanja su: pokazatelji likvidnosti i pokazatelji zaduženosti.

Pokazatelji likvidnosti

Likvidnost je sposobnost nesmetanog toka bitnih činitelja u poslovnom procesu, te njihovo pretvaranje iz materijalnih u novčane oblike, odnosno novčanih u materijalne oblike. U praksi se uz pojam likvidnosti spominje i pojam solventnosti, koja čini sposobnost poduzeća pomorskoga prometa u podmirenju svojih obveza u rokovima dospijeca. Dobra likvidnost i solventnost osigurava i dobru stabilnost poduzeća pomorskoga prometa. Ako je poduzeće nelikvidno ono posluje sa znatnim poteškoćama. U slučaju kada nema dovoljno sredstava za nabavu sirovina i materijala, robe, za isplatu plaća, poreza i doprinosa te drugih obveza najbolji je znak da je poduzeće u krizi i ako te poteškoće ne savlada neće dugo u takvim uvjetima moći poslovati.

Najznačajniji pokazatelji likvidnosti su prikazani u tablici 6.

Tablica 6. Pokazatelji likvidnosti

POKAZATELJI	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Kratkotrajna imovina - zalihe	Kratkoročne obveze
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + dugoročne obveze

Koeficijent tekuće likvidnosti predstavlja ocjenu likvidnosti i solventnosti, stoga ekonomisti smatraju da koeficijent tekuće likvidnosti ne smije biti manji od dva, što znači da kratkotrajna imovina mora biti makar dva puta veća od kratkoročnih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti čini odnos kratkotrajne imovine umanjene za zalihe i obveza. Smatra se da koeficijent ubrzane likvidnosti trebao biti minimalno jedan, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od kratkotrajne imovine umanjene za zalihe.

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom, odnosno novčanim sredstvima. U praksi se smatra da ovaj koeficijent ne bi trebao biti manji od 0,10, odnosno 10%.

Koeficijent financijske stabilnosti dobije se stavljanjem u odnos dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze. Ovaj koeficijent trebao bi biti manji od jedan, jer se iz dijela dugoročnih izvora treba financirati ne samo dugotrajna već i kratkotrajna imovina. Zato je smanjenje ovoga koeficijenta pozitivna tendencija, jer ako dugotrajna imovina angažira likvidnu kratkoročnu imovinu može doći do smanjenja mogućnosti podmirenja tekućih obveza.

Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti ukazuju na odnos zaduženosti i udjela vlastitog financiranja poslovanja poduzeća pomorskoga prometa. Oni mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih sredstava, odnosno koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, a koliko iz tuđeg kapitala.

Pokazatelje zaduženosti prikazuje tablica 7.

Tablica 7. Pokazatelji zaduženosti

POKAZATELJI	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent zaduženosti	Ukupne obveze	Ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	Vlasnička glavnica	Ukupna imovina
Koeficijent financiranja	Ukupne obveze	Vlasnička glavnica
Stupanj pokrića I	Vlasnička glavnica	Dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	Vlasnička glavnica + dugoročne obveze	Dugotrajna imovina

Koeficijent zaduženosti dobije se stavljanjem u odnos ukupnih obveza i ukupne imovine, a pokazuje koliki je dio aktive u poduzeću pomorskoga prometa financiran iz tuđih sredstava, a koliki iz vlastitih sredstava. Najčešći pokazatelji zaduženosti koji se formiraju na temelju bilance su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja.

Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti mjere efikasnost s kojom poduzeće pomorskoga prometa koristi vlastite resurse te kojom brzinom imovina cirkulira u poslovnom procesu. Zato se često pokazatelji aktivnosti nazivaju koeficijentima obrtaja, koji se računaju iz odnosa prihoda i prosječnih stanja imovine.

Odnosi iz kojih se izvode pokazatelji aktivnosti prikazani su u tablici 8.

Tablica 8. Pokazatelji aktivnosti

POKAZATELJI	BROJNIK	NAZIVNIK
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	Ukupni prihod	Ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	Ukupni prihod	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	Prihodi od prodaje	Potraživanja
Dani vezivanja sredstava	Broj dana u godini (365)	Koeficijent obrtaja potraživanja

Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje odnos između ukupnih prihoda i ukupne imovine, odnosno koliko se puta u jednoj godini imovina pretvori u prihode. On pokazuje intenzitet uporabe ukupnog kapitala za financiranje imovine.

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine kao što se iz tablice vidi pokazuje odnos između ukupnih prihoda i ukupne kratkotrajne imovine.

Koeficijent obrtaja potraživanja pokazuje koliko puta godišnje se potraživanja naplate, odnosno pretvore u novac. Trajanje naplate potraživanja u danima računa se koristeći ovaj koeficijent, a naziva se dani vezivanja sredstava.

Dani vezivanja sredstava dobiju se stavljanjem u odnos broja dana u godini (365) i koeficijenta obrtaja potraživanja. Što je veći koeficijent obrtaja to su manji dani vezivanja sredstava, odnosno kraće je trajanje naplate potraživanja, tj. potraživanje se brže naplaćuje.

5. ZAKLJUČAK

S obzirom na naglašene koristi od pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa opravdano je očekivati da će u prvom redu vlasnici i menadžment prihvatiti i primjenjivati izložene pokazatelje uspješnosti poslovanja poduzeća svaku godinu pri sastavljanju temeljnih financijskih izvještaja. Za uspješno poslovanje poduzeća pomorskoga prometa potrebno je da uprava (menadžeri) raspolažu dovoljnim znanjem o gospodarenju povjerenim im resursima, financijskoj politici, financijskim izvještajima te pokazateljima uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa.

Kako bi se temeljito obradili važniji pokazatelji uspješnosti poslovanja poduzeća pomorskoga prometa posebna pozornost je posvećena analizi financijskih izvještaja koja primjenom različitih analitičkih tehnika pretvara podatke iz financijskih izvještaja u važne informacije za upravljanje poduzećem pomorskoga prometa.

Na temelju financijskih izvještaja poduzeća pomorskoga prometa izračunavaju pokazatelje uspješnosti i stabilnosti poslovanja, a najvažniji su:

- pokazatelji ekonomičnosti
- pokazatelji profitabilnosti
- pokazatelji investiranja (pokazatelj prinosa ulagačima)
- pokazatelji proizvodnosti
- pokazatelji likvidnosti i
- pokazatelji zaduženosti.

Standardizirani pokazatelji uspješnosti poslovanja izvedeni (izračunati) iz temeljnih financijskih izvještaja poduzeća pomorskoga prometa su od posebne

važnosti za menadžere, vlasnike, vjerovnike, poslovne partnere i državne organe. Bez informacijske podloge financijskih izvještaja i pokazatelja uspješnosti poslovanja menadžeri poduzeća pomorskoga prometa ne mogu osigurati uspješno upravljanje poslovnog procesa, a niti ostvariti rast i razvoj cjelokupnog poduzeća pomorskoga prometa.

LITERATURA

1. Popović, Ž., N. Vitezić, Revizija i analiza, Rijeka, Sveučilište u Rijeci, 2000.
2. Belak, V., Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište u Splitu, 2001.
3. Ravlić, P., Ekonomika poduzeća, Zagreb, Ekonomski fakultet, 1993.
4. Poduzetnički menadžment, Zagreb, Alinea, 1999.
5. Zelenika, R., K. Toković, Pokazatelji uspješnosti i stabilnosti poslovanja prometnog poduzeća, Hrvatska gospodarska revija, 2000.
6. Žager, K., L. Žager, Računovodstveni standardi, financijski izvještaji i revizija, Zagreb, Inženjerski biro, 1996.

Summary

BUSINESS EFFICIENCY INDICATORS IN SHIPPING COMPANIES

Basic financial reports do not give enough information necessary for the determination and objective evaluation of an effective business quality from the point of view of a particular management factor and its total impact. A good decision-making for the achievement of better business results will be made on the basis of the shipping company business efficiency indicators. Depending on the type of information that certain indicators imply on, two groups can be distinguished: the shipping company efficiency and stability indicators and parameters. Besides the mentioned parameters. In addition, activity parameters have also been mentioned in theory and practice

Due to the benefits of the shipping company business efficiency indicators, it can be expected that stakeholders and the management will accept and apply the presented shipping company business efficiency indicators first. For a successful running of the shipping company business dealing with the transport of goods by sea, it is necessary for the management board to have enough knowledge of the management of resources given in charge, of the financial policy, financial reports and of the shipping company business efficiency indicators.

Key words: *economical quality, profitability, investment, productivity, liquidity, indebtedness, incomes, expenditure, profit, analysis*

*The State Audit Office
County Office Rijeka
Jadranski trg 1
51000 Rijeka*